

Det kongelige danske geografiske Selskab.

Anledning af *Deres Kongelige Højheder Kronprinsen og Kronprinsessens Solvbryllupsdag* havde Selskabets anden Vicepræsident, Generalmajor, Chef for Generalstaben *Schroll*, paa Selskabets Vegne den Ære d. 28de Juli at overrække Deres Kongelige Højheder en smagfuldt udstyret Adresse af følgende Indhold:

„Deres Kongelige Højheder!“

For den aldrig trøttede Interesse, som Deres Kongelige Højheder altid have vist det kongelige danske geografiske Selskab, har dette allerede ved tidligere Lejligheder udtrykt sin dybt følte Taknemmelighed, men vover paa denne for Deres Kongelige Højheder saa store og betydningsfulde Højtidsdag at frembære den paany med de underdanigste og varmeste Ønsker om Held og Lykke for kommende Aar.“

Hs. Kongelige Højhed Kronprinsen paalagde Generalmajor *Schroll* at bringe Selskabet *sin hjerteligste Tak og Hilsen.*

I det fjerde Møde i Vinteren 1893—94 holdt Professor, Dr. phil. *E. Warming* Foredrag om tropisk Agerbrug og tropiske Kulturplanter.

I det femte Møde holdt Politiinspektør *Hertz* fra Birma Foredrag om Land og Folk i Birma og ved den kinesiske Grænse.

I det sjette Møde meddelte Cand. polyt. *F.*

Velschow Rejseminder fra et fleraarigt Ophold paa Korea.

Istedenfor Professor, Dr. phil. *Johnstrup*, der paa Grund af Helbredshensyn har ønsket at fratæde som Medlem af Bestyrelsen, har Raadet valgt Professor, Dr. phil. *E. Warming*, og dette er paa den sidst afholdte Generalforsamling blevet suppleret med Kontorchef i den kongelige grønlandske Handel *C. Ryberg*.

Nogle Bemærkninger til Oplysning om Grønlændernes nuværende Tilstand.

Af Carl Ryberg, Kontorchef i den Kongelige grønlandske Handel.

Ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt der er Velstand blandt Befolkningen i Grønland, eller hvorvidt Beboerne af en Boplads ere mere eller mindre velhavende end Beboerne af en anden Boplads, gjør der sig andre Forhold gjældende end i civiliserede Lande. Velstand blandt den indfødte Befolkning i Grønland beregnes ikke efter Besiddelsen af faste Ejendomme, af Landomraader eller kontante Penge, men derimod efter Antallet af Kajaker, Konebaade og Telte samt, for Nordgrønlands Vedkommende, yderligere Isgarn og Slæder med tilhørende Hunde. Hertil maa i den nyere Tid fremdeles medregnes danske Baade (o: Træbaade), som ved enkelte Kolonier og Bopladser helt eller delvis have afløst Konebaadene; vel ere de dyrere at anskaffe og kræve til sine Tider et mere vidtløftigt Eftersyn, men til Gjengjæld ere de

i Længden stærkere og kræve ikke, som Konebaadene, en opsparat Forsyning af 18—22 større Sælkind til Betræk pr. Baad; har der et Aar været Misfangst i et helt Distrikt eller ved enkelte Bopladser, kan Konebaadsejeren let komme i den sørgelige Situation at mangle Skind til Betrækning af sin Baad, der i saa Tilfælde ligger hen som en i Øjeblikket værdiløs Ejendel.

Kajakken er det vigtigste og almindeligste Befordringsmiddel i Grønland; i dette Fartøj gaaer Grønlænderen paa Sælfangst og Fiskeri, og det er hans kjæreste Ejendom, hvorfor han ogsaa anvender megen Tid paa dets Pasning og Udstyrelse; kan man end, og desværre ofte med Rette, sige om Grønlænderen, at han er letsindig og ligegyldig i mange Henseender, saa gjælder dog denne Dom som Regel ikke med

*

Hensyn til hans Forhold til hans Kajak; den dygtige og flinke Erhverver tænker altid, naar han kommer hjem, først paa sin Kajak, renser den om Vinteren for Is, betynger den med Sten, for at den ikke skal blæse bort, og hæger i det Hele taget for den i fuld Forstaaelse af dens Vigtighed for ham og hans Familie. For Nordgrønlands Vedkommende kommer her til Hundeslæden, der om Vinteren, naar Havet er tilfrosset, er det eneste brugbare Befordringsmiddel dér. I saa Henseende staaer Kajakroeren imidlertid anderledes frit end Slædeejeren; hin er selv Herre over at bestemme, naar han vil benytte sit Fartøj; denne er derimod afhængig af sine Hunde; indtræder der Hundesyge, eller blive Dyrene paa anden Vis uskikkede til Arbejde, er Grønlanderer nødsaget til at finde sig i sin Skæbne og maa blive hjemme, afventende gunstigere Forhold.

Medens Kajakken kun kan anvendes til Befordring af Enkeltmand, er Konebaaden Familiens egentlige Transportfartøj og benyttes foruden paa Smaature efter Brændsel og Bær m. m., naar Familien om Foraaret skal forlade Vinterboligen og drage paa Angmagsetfangst, Sælfangst paa andre Steder eller Rensjagt; disse Ture ere af stor Betydning for Grønlanderne, skaffe dem Afvexling i deres ensformige Liv og danne deres kjæreste Samtaleemne i den lange Vinter; ogsaa i sanitær Henseende ere de af Vigtighed, idet Grønlanderne nemlig, naar de forlade Vinterboligerne, tage Vinduer og Døre af og paa denne radikale Maade sørge for Udluftning og Renselse af Huset. Konebaaden bestaaer af et Træskelet, udenpaa hvilket der bliver spændt sammensyede og paa en egen Maade behandlede Sælskind (de saakaldte Baadeskind); paa Grund af sin Beskaffenhed er Konebaaden, som den benyttes af Grønlanderne, en forholdsvis let Baad, der uden Vanskelighed kan bæres af 8 à 10 Personer, hvilket er af stor Betydning, dels under vanskelige Isforhold, hvor Baaden ofte maa trækkes op paa Isen og slæbes eller bæres kortere eller længere Strækninger, forinden man naaer isfrit Vand, dels naar man benytter de saakaldte Overbæringssteder, d. s. en smal og lav Landtange imellem to Havbugter, hvor man kan bære Baaden over enten for at forkorte Vejen eller for at undgaa Isen o. s. v.; endelig spiller Konebaadens Letthed ogsaa en Rolle paa Rejser, idet man, naar man benytter en saadan Baad, lettere finder et Sted, hvor man kan lægge op for Natten eller for indtrædende Uvejr og trække Baaden paa Land, end naar man rejser med en evropæisk Baad, der, som Regel, altid kræver en Havn, hvor Baaden kan ligge sikkert. En

Ulempe er der imidlertid ved Konebaaden fremfor ved Træbaaden, idet nemlig Betrækket, der, saalænge det er tørt, sidder stramt paa Skelettet, ved i flere Dage itræk at være udsat for Vandets Paavirkning slappes, hvorved Sejladens Hurtighed formindskes; Baaden maa da helst henligge ubenyttet en Dags Tid, for at Betrækket kan tørres. Indtræder der Uheld undervejs, f. Ex. ved at Baaden støder mod en skarp Kant paa et Isstykke, lader Skaden sig som Regel hurtig reparere ved Hjælp af Naal og Senetraad. Konebaaden roes som Regel altid af Kvinder, idet det anses nedværdigende for et Mandfolk, særlig for en Sælfanger, at haandtere en Konebaadsaare.

Teltene bestaa som Regel af gamle Konebaadsbetræk, der spiles ud over nogle dertil indrettede Pinde, forsynes med et Forhæng af Tarmeskind og ofte indvendig beklædes med haarede Sælskind; et saadant Telt kan afgive et efter Forholdene godt og rummeligt Opholdssted for en grønlandsk Familie; uden om Teltets Fod rejses gjerne en lav Mur af Sten for at beskytte det mod Vind og Vej. Forøvrigt ser man ogsaa i den nyere Tid Grønlandere benytte Telte af ubleget Bomuldstøj; det er dog hyppigst de Grønlandere, der ikke eje Konebaade, men Træbaade, der anskaffe sig saadanne Telte. Endelig kan ogsaa Konebaaden benyttes som Telt, idet Grønlanderne lægge den paa Jorden med Bunden i Vejret — dog i skraa Retning — og rede sig et Leje under den; denne Fremgangsmaade anvendes imidlertid, som Regel, kun paa kortere Rejser.

Saavidt mig bekjendt foreligger der ikke fra tidligere Tid sammenhængende Optællinger over Antallet af Kajakker og Konebaade i Grønland, der kunne benyttes til Sammenligning mellem Fortid og Nutid. Dr. Rink opgiver¹⁾, at der i 1860 og 1872 falder paa 1000 Individuer (i Sydgrønland) henholdsvis 220 Kajakker og 37 Konebaade og 250 Kajakker og 37 Konebaade; for Nordgrønlands Vedkommende falder der endelig i 1876 paa 1000 Individuer 210 Kajakker, 18 Konebaade og 77 Slæder. Af nedenstaaende Oversigt vil ses, hvorledes dette Forhold stiller sig i Aarene fra 1880—81 til 1892—93.

Heraf fremgaaer, at i Sydgrønland Antallet af Kajakker omtrent er uforandret fra Aaret 1872, medens Konebaadene ere gaaede noget ned; samtidig er dog sikkert Antallet af Træbaade steget. For Nordgrøn-

¹⁾ „Om Grønlanderne, deres Fremtid og de til deres Bedste sigtende Foranstaltninger. Af H. Rink. Fortsættelse. Kjøbenhavn 1882.“ Pag. 16.

Tabel A.

For 1000 Indfødte fandtes:

Aar	Ejere af Kajak									Konebaade			Isgarn		Slæder	
	Sydgrønland			Nordgrønland			Hele Grønland			Sydgrønland	Nordgrønland	Hele Grønland	Sydgrønland	Nordgrønland		
	Sælffangere	Fiskere m. v.	Ialt	Sælffangere	Fiskere m. v.	Ialt	Sælffangere	Fiskere m. v.	Ialt							
1880—81	173	56	229	152	73	225	164	64	228	31	19	26	2	551	—	64
1881—82	165	63	228	153	76	229	160	70	230	32	20	27	1	601	—	65
1882—83	168	56	224	150	80	230	160	66	226	33	21	28	1	700	—	66
1883—84	155	50	205	157	82	239	156	63	219	28	23	26	1	620	—	68
1884—85	159	58	217	162	70	232	160	63	223	31	22	27	—	658	—	70
1885—86	161	59	220	174	70	244	167	64	231	30	23	27	—	680	—	77
1886—87	157	71	228	173	62	235	164	67	231	31	23	27	—	574	—	74
1887—88	164	74	238	165	68	233	165	71	236	31	23	28	—	514	—	66
1888—89	155	82	237	176	78	249	164	78	242	30	24	27	4	510	2	48
1889—90	156	95	251	174	76	250	164	87	251	31	26	28	9	752	1	65
1890—91	161	92	253	172	72	244	166	83	249	31	22	27	12	667	1	78
1891—92	160	76	236	178	73	251	168	74	242	31	23	27	14	786	2	87
1892—93	163	78	241	184	61	245	172	71	243	32	21	27	17	754	2	97

lands Vedkommende er saavel Antallet af Kajakker som af Konebaade og Slæder steget siden den i 1876 foretagne Beregning; i hele Grønland ere Forholdene saaledes næppe forringede i de sidste 15 à 20 Aar.

Ved Isgarn forstaaes et ca. 12 Alen langt og 6—8 Alen bredt flettet Garn, der sættes ud fra Kysten eller paa den faste Is, befestet ved tre Stropper, der gaa op igjennem tre Huller i Isen og gjøres fast om nogle løse Isklodser paa dennes Overflade; naar Sæl-hunden stikker Hovedet ind i en af Maskerne og

mærker, at den sidder fast, indvikles den i Garnet og bliver som Regel kvalt; Isgarnene kræve hyppigt Til-syn, helst hveranden Dag, da man i modsat Fald ud-sætter sig for, at Rejerne ødelægge de fangne Sæl-hundes Skind (de saakaldte rejædte Sæl-skind).

Da der, som foran anført, ikke findes specielle Op-tegnelser fra tidligere Tid over Antallet af Kajakker og Konebaade m. m., har jeg ment det rigtigst her at optage en Oversigt over disse Tal for hvert enkelt Kolonidistrikt.

Tabel B.

Fortegnelse over Antallet af Kajakker, Konebaade, Isgarn og Slæder i Grønland i Aarene 1880-81—1892-93.

Aar	Julianaabaab					Frederikshaab					Godthaab					Sukkertoppen					Holstensborg					
	Ejere af Kajak			Konebaade	Isgarn	Ejere af Kajak			Konebaade	Isgarn	Ejere af Kajak			Konebaade	Isgarn	Ejere af Kajak			Konebaade	Isgarn	Slæder med Hunde					
	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt			Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt			Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt			Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt				Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt		
1880—81	460	96	556	93	—	142	44	186	22	—	109	37	146	19	1	155	82	237	24	10	79	52	131	12	2	—
1881—82	434	129	563	96	—	133	40	173	26	—	100	51	151	16	2	157	82	239	25	5	80	49	129	12	—	—
1882—83	443	130	573	98	—	131	45	176	25	—	97	39	136	19	2	162	48	210	23	5	85	44	129	15	—	—
1883—84	398	97	495	84	—	133	46	179	23	—	89	43	132	17	—	165	50	215	20	5	75	41	116	15	—	—
1884—85	400	143	543	91	1	126	46	172	22	—	103	46	149	18	—	161	51	212	22	5	79	29	108	14	—	—
1885—86	414	134	548	92	2	124	53	177	18	—	110	50	160	18	1	162	53	215	23	5	78	35	113	12	—	—
1886—87	417	177	594	95	1	114	65	179	20	—	105	60	165	19	2	150	51	201	24	7	76	36	112	12	3	6
1887—88	448	183	631	104	—	121	55	176	19	—	119	53	172	17	4	158	73	231	21	7	72	47	119	14	9	3
1888—89	436	225	661	100	—	124	56	180	21	—	91	74	165	17	2	159	75	234	20	7	70	34	104	14	11	9
1889—90	444	214	658	101	—	120	49	169	22	—	82	135	217	19	6	155	91	246	22	30	76	44	120	13	18	6
1890—91	466	203	669	102	—	109	46	155	23	—	102	134	236	17	10	156	94	250	20	37	76	39	115	14	18	8
1891—92	466	199	665	107	—	111	48	159	23	—	104	49	153	15	15	152	89	241	19	37	76	47	123	11	28	14
1892—93	489	204	643	108	—	120	41	161	24	2	115	57	172	18	14	154	95	249	19	48	88	43	131	14	31	12

Aar	Sydgrønland					Egedesminde					Christianshaab					Jakobshavn					Ritenbenk								
	Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak								
	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade
1880—81	945	308	1253	170	13	147	96	243	39	443	30	71	55	126	13	141	37	54	28	82	5	48	20	101	27	128	13	108	33
1881—82	904	351	1255	175	7	139	52	191	38	415	28	71	65	136	14	168	40	62	35	97	5	48	19	99	26	125	18	170	36
1882—83	923	306	1229	180	7	151	68	219	37	598	31	75	58	133	15	182	46	65	35	100	6	103	22	93	35	128	14	250	34
1883—84	860	277	1137	159	5	147	83	230	39	503	32	84	65	149	15	185	43	71	47	118	6	107	21	91	34	125	16	312	38
1884—85	869	315	1184	167	6	161	89	250	38	687	36	80	61	141	14	191	35	57	47	104	6	92	20	92	34	126	16	243	37
1885—86	888	325	1213	163	8	172	77	249	41	777	40	94	46	140	14	210	39	66	41	107	8	108	22	92	30	122	17	186	29
1886—87	862	389	1251	170	13	173	88	261	37	587	45	93	40	133	17	195	44	66	17	83	8	76	21	97	32	129	17	256	34
1887—88	918	411	1329	175	20	178	88	266	37	586	45	90	40	180	17	195	29	74	22	96	9	68	14	99	32	131	15	256	31
1888—89	880	464	1344	172	20	174	101	275	38	684	50	91	45	136	16	210	27	76	22	98	9	58	6	98	35	133	15	245	25
1889—90	877	533	1410	177	54	162	105	267	38	825	48	79	35	114	16	292	34	86	18	104	10	59	15	96	38	134	15	257	27
1890—91	909	516	1425	176	65	180	108	288	38	740	51	77	37	114	16	337	44	88	23	111	8	76	23	90	35	125	12	248	28
1891—92	909	432	1341	175	80	175	101	276	41	895	53	88	23	111	14	362	41	93	28	121	9	85	33	90	42	132	12	287	40
1892—93	916	440	1356	183	95	181	87	268	37	845	60	100	21	121	15	448	52	91	17	108	10	120	41	93	43	136	9	221	44

Aar	Godhavn					Umanak					Upernivik					Nordgrønland					Hele Grønland									
	Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak					Ejere af Kajak									
	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn	Sælffangere	Fiskere m. Fl.	Ialt	Konebaade	Isgarn
1880—81	28	19	47	8	—	127	44	171	4	568	90	124	42	166	1	987	63	652	311	963	83	2355	278	1597	619	2216	253	2868	273	
1881—82	31	15	46	6	250	14	131	75	206	5	641	86	114	52	166	2	344	50	647	320	967	83	2536	273	1551	671	2222	258	2543	273
1882—83	27	13	40	6	257	14	124	75	199	6	716	86	104	57	161	5	671	47	639	341	980	89	2779	280	1562	647	2209	269	2786	280
1883—84	38	18	56	6	155	17	123	35	158	8	698	81	116	53	171	6	694	58	670	337	1007	96	2654	290	1530	614	2144	255	2659	290
1884—85	33	14	47	6	155	20	138	35	173	8	816	82	140	23	163	7	665	72	701	303	1004	95	2849	302	1570	618	2188	262	2855	302
1885—86	35	12	47	6	—	19	160	65	225	8	784	95	151	40	191	6	935	94	770	311	1081	100	3000	338	1658	636	2294	263	3008	338
1886—87	33	10	43	5	—	21	170	52	222	10	696	97	144	42	186	8	772	73	776	281	1057	102	2582	335	1638	670	2308	272	2595	338
1887—88	33	9	42	5	150	21	168	57	225	9	602	107	106	60	166	13	475	52	748	308	1056	105	2332	299	1668	719	2387	280	2352	305
1888—89	40	12	52	6	216	17	181	71	252	12	799	65	134	44	178	11	498	27	794	330	1124	107	2710	217	1674	794	2468	279	2730	226
1889—90	39	14	53	6	236	17	178	80	258	9	908	102	156	59	215	11	354	52	796	349	1145	105	3431	295	1673	882	2555	282	3485	301
1890—91	37	20	57	6	240	17	177	54	231	8	642	119	143	55	193	13	796	77	792	332	1124	101	3079	359	1701	848	2549	277	3144	367
1891—92	40	22	62	7	193	19	176	53	229	8	763	118	148	57	205	12	993	90	810	326	1136	103	3578	394	1719	758	2477	278	3658	408
1892—93	41	27	68	6	209	13	184	47	231	9	819	139	152	47	199	11	788	94	842	289	1131	97	3450	443	1758	729	2487	280	3545	455

Af denne Fortegnelse fremgaaer det, at Antallet af Kajakker og Konebaade i hele Grønland i det omhandlede Tidsrum omtrent er stabilt, men dog snarere er tiltaget end aftaget. I 1885 opgives Antallet af disse Fartøjer i Sydgrønland til henholdsvis 1365 og 277; naar denne Opgivelse lægges til Grund, kommer man til det Resultat, at Tallet paa Kajakker i Sydgrønland maa siges at være det samme nu som dengang; anderledes stiller Forholdet sig med Hensyn til Konebaadene, hvis Antal er aftaget fra 277 til 170—180;

dette skulde utvivlsomt tyde paa en Tilbagegang i Velstand hos den sydgrønlandske Befolkning; desværre mangler jeg imidlertid det fornødne Materiale til nøjagtig at kunne konstatere, naar denne Tilbagegang har fundet Sted, — den synes imidlertid at være foregaaet i Aarene 1856—65. Ifølge Opgivelser af Dr. Rink (jvf. „Om Grønlanderne“, Fortsættelse Pag. 51) fandtes der nemlig i Sydgrønland for hvert 1000 Indfødte følgende Antal Konebaade: 1860: 37, 1862: 35, 1864: 33, 1865: 32, 1868: 34, 1869: 35, 1870: 35

og i 1872: 37; herefter skulde der i 1860 i hele Sydgrønland have været ialt: 218 Konebaade, i 1862: 198, i 1864: 180, i 1865: 176, i 1868: 186, i 1869: 193, i 1870: 195 og i 1872: 202; en yderligere Tilbagegang skulde saaledes ogsaa have fundet Sted fra 1872 til den seneste Tid, men hertil maa imidlertid bemærkes, som alt foran berørt, at samtidig med denne Aftagen af Konebaadene er Tallet paa Træbaade sikkert steget; eksempelvis skal anføres, at medens der i 1885—86 i Sydgrønland kun fandtes 38 europæiske Baade, der tilhørte Indfødte, var dette Tal ved jævn Stigning i 1892—93 voxet til 80, nemlig for de mellemliggende Aar henholdsvis 46, 51, 56, 62, 66 og 78. Isgarn og Slæder spille ingen nævneværdig Rolle i Sydgrønland.

For Nordgrønlands Vedkommende foreligger der ingen tidligere Opgjørelse over Antallet af Kajakker og Konebaade m. m.. Af Tabel B fremgaaer, at medens der i 1880—81 fandtes 963 Kajakker og 83 Konebaade, vare disse Tal i 1892—93 stegne til henholdsvis 1131 og 97, altsaa i det Hele en væsentlig Fremgang, selv om enkelte af de mellemliggende Aar kunne fremvise større Tal for de hernævnte Fartøjers Vedkommende. Antallet af Isgarn og Slæder med tilhørende Hunde, der i 1880—81 var henholdsvis 2355 og 273, androg i 1892—93 3450 og 443, hvilket saaledes viser betydelig Fremgang i disse Henseender. At Tallet paa Isgarn kan være saa forskjelligt fra et Aar til et andet, har fornemlig sin Grund i, at der enkelte Aar kan gaa mange Garn tabt, hvilke det da undertiden kan være vanskeligt for Erhververen at erstatte med nye, idet han mangler de nødvendige kontante Penge dertil; overhovedet medfører Vedligeholdelsen af Garnene en aarlig Udgift for vedkommende Grønlander, og af det Følgende vil formentlig fremgaa, at det just ikke er store Summer, de Indfødte have til deres Raadighed — i alle Tilfælde ikke efter europæiske Begreber. Antallet af Slæder i Nordgrønland vil altid rette sig efter Hundebestandens Tilstand; indtræder der Sygdom blandt Hundene, vil Tallet paa Slæder — der tales her kun om Slæder med tilhørende Hunde — gaa ned for derefter atter at stige, naar Hundesygen er standset og Hundebestanden forøget. Eksempelvis skal anføres, at Antallet af Slæder i hele Nordgrønland, hvilket i 1886—87 (o: 31. Marts 1887) androg 335, i 1887—88 gik ned til 299 og det følgende Aar endog til 217; undersøger man dette Forhold nærmere, vil man se, at Hundesygen i enkelte Distrikter netop herskede i de tvende anførte Aar og utvivlsomt har været Aarsagen til Slædernes Aftagen;

for Uperniviks Vedkommende ere Slæderne i 1886—87 optalte til 73, gaa i 1887—88 ned til 52 og det næste Aar endog til 27. Næppe ophører imidlertid Sygdommen blandt Hundene, før Tallet paa Slæder stiger; saaledes androg Slædernes Antal i hele Nordgrønland i 1889—90 allerede 295 og stiger hvert af de følgende Aar — da der ingen Hundesygge fandtes — 1890—91: 359, 1891—92: 394 og 1892—93: 444; for Uperniviks Vedkommende er Tallet for de sidst anførte Aar henholdsvis 52, 77, 90 og 94.

Forinden jeg gaaer over til at omtale den indfødte Befolknings aarlige Indtægt ved Salget af grønlandske Produkter m. m., er det sikkert nødvendigt, at jeg til Forstaaelse af det Efterfølgende hidsetter nogle Forklaringer med Hensyn til enkelte Forhold i Grønland. Forinden Forstanderskabs-Institutionens Indførelse vare Forholdene i flere Henseender lidet glædelige. Naar virkelig Nød indtraf, var det paalagt Kolonibestyrerne og Bestyrerne af de mindre Handelssteder at hjælpe Grønlanderne ved at laane (borgere) dem Spæk og, „hvis dette ikke kan faaes tilbage, da at lade det passere for Handelens Regning“; ligeledes skulde Grønlanderne i Trangtid kommes til Hjælp med europæisk Proviant (den saakaldte Sultekost). Dette Udborgningsprincip var selvfølgelig forkasteligt og maatte virke demoraliserende paa Befolkningen, ikke at tale om, at der, naar det „udborgede“ Spæk skulde fordres tilbage af vedkommende Handelsbestyrer, let kunde opstaa og sikkert ogsaa i Virkeligheden opstod mere eller mindre alvorlige Konflikter mellem disse og Grønlanderne, der utvivlsomt tidlig fik Øjnene op for, at hvis Spækket ikke kunde faaes tilbage, „maatte det passere for Handelens Regning“, hvorved de fristedes til at lade Andre sælge Spækket for sig eller benytte andre Omveje for at undgaa Tilbagebetalingen. Der foreligger imidlertid ingen Beretninger om alvorligere Udskejelser i saa Henseende fra Grønlandernes Side; under alle Omstændigheder har Bestemmelsen ikke medført et saadant Udslag som i Labrador, hvor de Indfødte for nogle Aar siden, saavidt vides, gjorde aabenbart Oprør mod de derværende herrnhutiske Missionærer, der endnu dengang hyldede Udborgningssystemet og nægtede at udlaane mere, før den gamle Gjæld var betalt.

Fornemlig for at regulere Fattighjælpen, men ogsaa for i det Hele taget at raade Bod paa Tilbagegangen blandt Befolkningen i økonomisk Henseende, indgav den nys afdøde Dr. Rink, der dengang var Inspektør i Sydgrønland, sammen med afd. Seminarieleer Kleinschmidt og nogle andre i Godthaab boende

Evropæere i Aaret 1856 til Indenrigsministeriet et Forslag om Oprettelsen af Forstanderskaber, \varnothing : en Institution, der skulde ordne Grønlandernes kommunale Anliggender, og hvorved der bl. a. skulde gives enkelte udvalgte Grønlandere Lejlighed til at deltage i Omsorgen for deres Landsmænds Vel. Dette Forslag blev ogsaa approberet af Ministeriet, og derefter blev Forstanderskaberne forsøgsvis indførte i hele Sydgrønland; Forsøget blev imidlertid i Begyndelsen ikke kronet med Held, ja, blev endog i 1861 helt opgivet. Det lykkedes dog ved Dr. Rinks Ihærdighed og Interesse for Sagen at faa Forstanderskabs-Institutionen ved Ministeriets Anordning indført i Sydgrønland i 1862, og Aaret efter traadte den, om end i en noget ændret Form, ogsaa i Kraft i Nordgrønland. I 1872 bleve de for Forstanderskaberne givne „foreløbige Bestemmelser“ reviderede og bleve samtidig enslydende for saavel Nord- som Sydgrønland; endelig bleve enkelte af Paragraferne i disse Bestemmelser, der forøvrigt endnu den Dag i Dag hedde „foreløbige“, omredigerede i 1881. Hovedindholdet af disse Bestemmelser er følgende: Administrationen tilskylder aarlig en Femtedel af det for de i Grønland indhandlede Produkter udbetalte Beløb; af denne Femtedel tilfalder igjen de to Tredjedele Kolonikasserne (\varnothing : hver Kolonies specielle Kasse), over hvilket Beløb Forstanderskaberne efter visse bestemte Regler have Raadighed, og den ene Tredjedel vedkommende Inspektors Fælleskasse, over hvilken kun Inspektøren, i enkelte Tilfælde endog kun Indenrigsministeriet, har Raadighed. Forstanderskaberne bestaa dels af faste, dels af valgte Medlemmer. De faste Medlemmer ere Præsten (\varnothing : den danske Missionær) som Formand, Kolonibestyreren som Regnskabsfører, Lægen, Assistenten og Overkateketerne (\varnothing : Indfødte)¹⁾. De valgte Medlemmer vælges af og blandt de Indfødte, idet Kolonidistriktet deles i et bestemt Antal Underdistrikter, omfattende en eller nogle faa Bopladser, og i ethvert af disse Underdistrikter vælge Familieoverhovederne paa 3 Aar en Forstander til at varetage deres Interesser i Forstanderskabet. Forstanderen faaer en Godtgjørelse af 6 Kr. for hvert af Forstanderskabets Hovedmøder (som Regel afholdes der to saadanne om Aaret), hvortil han indfinder sig, 4 Kr. for hver Rejse til Kolonien i Ærinde for Forstanderskabet, samt Betaling for Rejsen efter nærmere angivne Regler. Forhandlingerne paa Møderne, der føres i det grønlandske Sprog, indføres i en Protokol, af hvilken en Afskrift

¹⁾ Findes der i Kolonidistriktet herrnhutiske Stationer, tiltrædes Forstanderskabet af vedkommende Missionær.

tilstilles Inspektøren, der overhovedet er at anse som Forstanderskabernes nærmeste Foresatte; hans Anordninger skulle tages til Følge, men kunne indankes for Indenrigsministeriet. Forstanderskaberne yde Hjælp — i Penge, men fornemlig i Varer og Materialer — til de Indfødte, dels i Form af Understøttelser (Bestemmelsernes § 11 A), dels i egentlig Fattighjælp (Bestemm. § 11 B). Understøttelser gives til Enker og Forældrelose, der ikke have Slægtninge, som efter gammel Skik bør forsørge dem og have Evne dertil, samt til Erhververe, der ved langvarig Sygdom eller ved ufor skyldt Forlis af Redskaber ere satte tilbage og som ikke have Slægtninge, hos hvem de kunne erholde Hjælp. Fattighjælpen gives til „selvforskyldte Fattige, som af Ligegyldighed undlade at erhverve, at holde tilraade med det Erhvervede eller at vedligeholde deres Redskaber i den gode Aarstid“, men kun til Afhjælpning af yderlig Nød; endvidere gives Fattighjælp, naar almindelig Sygelighedstilstand eller Misfangst medføre virkelig Hungersnød. Forstanderskabet maa ikke befatte sig med Udborgning. Naar Aarets Udgifter ere bestridte, henlægges et vist Beløb — 33 Øre for hver Indfødt i Distriktet — som Reservebeholdning; hvad der derefter maatte blive tilovers, uddeles blandt de Indfødte efter nærmere bestemte Regler, \varnothing : den saakaldte Repartition (Bestemmelsernes § 12); heri deltage imidlertid ikke de Indfødte, der ere ansatte i offentlig Tjeneste, eller de, der i Aarets Løb have modtaget Fattighjælp eller paa anden Maade ere kjendte uberettigede eller uværdige hertil. Repartitionen udgives, dels efter Dueligheden som Forsørger, dels efter Dueligheden som Fanger (Erhverver). Enhver Husherre — kun i større Huse kan der være mere end én Husherre — faaer saa mange Parter, som Antallet af de Personer, for hvilke han er Forsørger, beløber sig til. Sælffangerne indeles efter Dueligheden i 3 Klasser; i 1. Klasse faaer hver Fanger 3 Parter, i 2. Klasse 2 og i 3. Klasse 1 Part; desuden faaer enhver Konebaadsejer 4 Parter og den, der ejer et Spænd Hunde med Slæde, 2 Parter. Det samlede Antal Parter divideres derefter ind i den til Reparering bestemte Sum, og de herefter hver Enkelt tilkommende Beløb udbetales den Paagjældende kontant. Fremdeles kan der under gunstige Forhold forlods af den til Reparering bestemte Sum udgives enkelte Beløb som Opmuntring og Udmærkelse til duelige Erhververe, der ønske at forbedre deres Huse, eller til begyndende Kajakfagere, der ønske at anskaffe sig Riffel; dog maa disse Præmier kun udgives under Iagttagelse af bestemte Regler for at forhindre Misbrug. Endelig er der i Bestem-

melserne givet Regler for Afgjørelsen af forskellige Retstrætter samt af Arvespørgsmaal mellem Grønlanderne indbyrdes, ligesom Bestemmelserne tillægge Forstanderskaberne Ret til at ikjende Bøder for mindre Forseelser, begaaede af de Indfødte; ved Forbrydelser, begaaede af de Indfødte, foretager Forstanderskabet Undersøgelse af Sagen og gjør Forslag til Bestemmelse af Straffen, medens Sagens endelige Afgjørelse tilkommer Inspektøren.

Hensigten med Udgivelsen af Repartition til de Indfødte har utvivlsomt været at skaffe Grønlanderne paa en bestemt Tid af Aaret — Repartitionen uddeles kun om Foraaret i April eller Maj — kontante Penge, som de kunde anvende, dels til Forbedring af deres Huse, dels til nødvendig Ekvipering til de forestaaende Sommertogter; imidlertid kan hele Repartitions-Systemet ses fra to Sider. Efter de ældre Bestemmelser, hvor det til Repartering bestemte Beløb kun fordeltes mellem Sælfangerne, Konebaads- og Slædeejerne samt Ejerne af Isgarn og enkelte Andre, var Antallet af Parter adskilligt mindre end efter de nyere Bestemmelser, hvor der tillige gives Parter til Husherrerne for de af dem Forsørgede; heraf fulgte, at de Repartitionsberetigede den Gang fik større Beløb til deres Raadighed og saaledes mere havde Følelsen af, at det at modtage Repartition var en Udmærkelse og Opmuntring. Nu er Parternes Antal imidlertid saa stort, at hver enkelt Part som Regel kun bliver forholdsvis lille og ikke tilstrækkelig til at kunne gjøre egentlig Nytte i de ovenfor nævnte Øjemed. Repartitionen har nu, med Indførelsen af Parter for de Forsørgede, mere Karakteren af Understøttelse end af egentlig Opmuntring, ikke at tale om, at det næppe kan synes korrekt at give en Mand Præmie, fordi han i Aarets Løb har evnet at ernære sin nærmeste Familie og de øvrige til hans Husstand hørende Personer uden at behøve at søge Fattighjælp. Det vilde derfor efter min Mening være heldigst, om man atter vendte tilbage til det gamle Princip for Repartitionen, hvorved de egentlige Bærere af det grønlandske Samfund, Sælfangerne, paany kunde blive de mest Begunstigede i saa Henseende.

Efter Gjennemsnittet for Aarene 18⁸³/₈₄—18⁹²/₉₃ har Julianehaab det største Repartitionsbeløb at raade over, nemlig 3346 Kr., herefter kommer Umanak med 2681 Kr., Egedesminde med 1201 og Upernivik med 1162 Kr.; da Parternes Antal ved Julianehaab imidlertid gjennemsnitlig er 3461 — mod 1054 ved Umanak, 1148 ved Egedesminde og 594 ved Upernivik — bliver Størrelsen af hver enkelt Part for Julianehaab i Gjennemsnit kun 97 Øre, medens den ved Umanak er 253 Øre,

ved Egedesminde 104 Øre og ved Upernivik 193 Øre Kolonierne i Sydgrønland ere i den her omhandlede Henseende i det Hele taget adskilligt uheldigere stillede end de nordgrønlandske Kolonier; saaledes andrager Gjennemsnittet af en Part ved Frederikshaab 84 Øre, ved Godthaab 67 Øre, ved Sukkertoppen 60 Øre og ved Holstensborg endog kun 56 Øre, medens Christianshaab har 120 Øre, Jakobshavn 159 Øre, Ritenbenk 181 og Godhavn 120 Øre. Man kan til Bedømmelse af dette Forhold altsaa ikke opstille Størrelsen af Repartitionsbeløbet som Rettesnor, idet man nemlig ogsaa maa tage tilbørligt Hensyn til Antallet af Parterne, efter hvilket Størrelsen af hver enkelt Part er betinget.

Grunden til, at der kan være saa stor Forskjel mellem Antallet af Repartitionsnydende i et Distrikt fra det ene Aar til det andet, maa fornemlig søges i den Omstændighed, at Erhververe eller deres Husfæller i Aarets Løb have modtaget Fattighjælp, der gjør dem uværdige til at optages blandt de Repartitionsnydendes Tal; en nok saa liden Fattighjælp, modtagen i den første Del af Aaret, er tilstrækkelig til at bewirke en saadan Udelukkelse, selv om Vedkommende i den øvrige Del af Aaret fanger aldrig saa mange Sæl-hunde; ja, man har endog Exempler paa, at en Erhverver ved at modtage Hjælp i Form af en Fiskesnøre (til Værdi af 1 Kr.) i Trangtid om Foraaret herved mister 10, vel endog 12—14 Gange Fiskesnørens Værdi i Repartition. Disse Bestemmelser kunne synes strænge; de ere imidlertid absolut nødvendige for at kunne sætte en Stopper for Grønlandernes medfødte Ligegyldighed for den Dag imorgen; om at tilbagebetale den nyde Fattighjælp og derved atter indtræde i sine „borgerlige“ Rettigheder kan der kun ganske undtagelsesvis være Tale; det med Modtagelsen af Fattighjælp forbundne Tab af disse Rettigheder er imidlertid ikke af særlig lang Varighed, idet det kun gjælder for det Aar (Finantsaar), i hvilket Fattighjælpen er modtagen. I det Hele taget har Modtagelsen af Fattighjælp i Grønland ikke den samme Retsvirkning paa Individet som f. Ex. herhjemme, idet det nemlig dér kun bewirker, at Vedkommende udelukkes fra Deltagelse i Repartitionen og ikke kan vælges til Forstanderskabsmedlem; ellers indtager han samme Stilling i Samfundet som sine andre Landsmænd.

I nærværende Tidsskrift (Aargang 1876—77) Pag. 25 er meddelt et Foredrag af daværende Direktør for den kgl. grønlandske Handel Dr. H. Rink, indeholdende nogle Bemærkninger om Grønlandernes daværende Tilstand. Dr. Rink udtaler her bl. a. (Pag. 28 og 29);

„Det kunde give et ret oplysende Indblik i Grønlandernes Tilstand at se, hvad en Familie paa 5 Personer i Gjennemsnit aarlig har at leve af, og hvorledes dens Forbrug er fordelt paa de forskjellige Fornødenheder. Et saadant Gjennemsnit har i Grønland mere at sige, fordi der er mindre Forskjel paa Familiernes Kaar end i civiliserede Samfund. Jeg har opstillet en saadan Beregning efter de seneste Oplysninger og skal her tillade mig at meddele dens Resultater.“

„Naar man, hvad der rigtignok er det vanskeligste ved Beregningen, ogsaa anslaaer Grønlandernes Forbrug af deres egne Produkter i Penge og efter nogenlunde sandsynlige Priser, har en Familie paa 5 Personer aarlig 280 Kr. at leve af. Omtrent Halvdelen eller 136 Kr. udgjør deres egne Produkter, nemlig 6000 Pd. Kjød og Fisk, 2 Tønder Spæk eller Tran, 26 Sælskind, foruden Fugleskind, Bær, Flydebrænde osv. Den anden Halvdel, 144 Kr., er den egentlige Pengeindtægt, der forbruges saaledes: 106 Kr. til, hvad der mere eller mindre for Grønlanderne er Luxus, nemlig Proviant-sorter: 38 Pd. Kaffe, 26 Pd. Sukker, 170 Pd. Brød, 31 Potter Ærter og Gryn m. m. og 10½ Pd. Tobak. Dernæst kommer et Beløb af 24 Kr. til Beklædningsgenstande, navnlig 50 Alen Bomuldstøj. Saa først komme de vigtigste Fornødenheder, og, hvad der anvendes paa disse, er rene Ubetydeligheder, nemlig 6 Kr. til Skydevaaben, Krudt og Bly, 3 Kr. til andre Fangeredskaber, 3 Kr. til Kjøkkentøj, Redskaber osv. og endelig ikke mere end knap 2 Kr. til Materialier til Husenes Forbedring.“

Hvad angaaer den første Del af Beregningen, da vil jeg senere faa Lejlighed til at udtale mig nærmere derom; jeg skal her foreløbig kun holde mig til den anden Del af Beregningen: den egentlige Pengeindtægt. Det kunde i saa Henseende maaske have sin Interesse at undersøge, hvorvidt Befolkningens egentlige Pengeindtægt er væsentlig forskellig nu mod tidligere.¹⁾ I det Følgende skal jeg forsøge nærmere at paavise og ved statistiske Uddrag af det foreliggende Materiale at oplyse, hvorledes Tilstanden har været i Aarene 18^{68/69}—18^{92/93}. Den grønlandske Befolknings aarlige Penge-

¹⁾ Det fremgaaer ikke af Dr. Rinks Beregninger, hvilket Aar eller Tidsrum de gjælde, men det synes at fremgaa af hans Udtalelser, at de maa omhandle et eller flere Aar i Begyndelsen af Halvfjerdserne; ligeledes fremgaaer det ej heller af Foredraget, hvorledes Dr. R. er kommen til de indvundne Resultater; sandsynligst er det, at han, særlig med Hensyn til Forbruget af grønlandske Produkter, har undersøgt Forholdene i enkelte Familier og har overført Resultatet af sine Undersøgelser paa hele Befolkningen.

indtægt (kontante Omsætningsmidler) kan inddeles i følgende Klasser: a) Befolkningens Indtægt ved Salget af grønlandske Produkter samt ved Understøttelser og Repartition (se foran), b) de faste Indtægter, der udbetales til de Indfødte, der staa i Administrationens eller Missionens Tjeneste, c) Dagløn til Lejede (o: Grønlandere, der nu og da arbejde for Administrationen — Udgifter til Postbefordring herunder medregnet — og d) de Indfødtes Indtægt ved Salg af Vildt, Fugleskindstæpper m. v. samt ved privat Arbejde og Tjeneste for Evropæerne. Hertil maa endvidere medregnes Honorarer for ydet Fødselshjælp paa de Steder, hvor ingen udlærte Fødselshjælpersker ere ansatte, samt den indirekte Indtægt, Befolkningen har gennem de saakaldte Festtraktementer. Disse bestaa i en efter gammel Skik gratis Uddeling af visse Provisionssorter (¼ Pot Gryn, ¼ Pot Ærter og ¼ Pd. Skibsbrød) til hver Indfødt uden Hensyn til Alder eller Kjøen paa Kongens Fødselsdag og til Julen; hertil føjedes tidligere 1/16 Pot Brændeivin til hver indfødt Mandsperson over 20 Aar, en Skik, der imidlertid er bortfalden i den senere Tid og er bleven afløst af et mindre Kaffe-traktement til de voxne Indfødte.

Med Hensyn til de faste Indtægter for Indfødte, der staa i Administrationens eller Missionens Tjeneste (se ovenfor under b), viser det sig, at Administrationen aarlig udgiver ca. 61,500 Kr. til Lønning af de Indfødte, der staa i dens Tjeneste, samt ca. 4200 Kr. til Lønning af Jordemødre, medens Missionen aarlig udgiver ca. 18,000 Kr. til Lønning af Kateketer i underordnede Stillinger; altsaa tilflyder der paa denne Maade den indfødte Befolkning en samlet aarlig Indtægt af ca. 83,700 Kr., eller pr. Individ 8 Kr. 37 Øre. Under Administrationen gjøre de Indfødte Tjeneste som underordnede Fartøjsførere, Udstedsbestyrere (de saakaldte „Udliggere“ o: Indfødte, der under Kolonibestyrerens Ansvar besørge Handelsomsætningen ved forskellige mindre Bopladser i Distriktet), Haandværkere: Bødkere, Tømrere (saavel Hus- som Skibstømrere) og Smede, samt som Formænd og som egentlige Arbejdsmand, der deltage i alt forefaldende Arbejde: almindeligt Koloniarbejde, Togtning, Bugning, Brygning, Tranbrænding osv. De i Missionens Tjeneste staaende Indfødte kunne inddeles i 2 Klasser, nemlig de, der ere uddannede paa Seminariet ved Godthaab (tidligere var der ogsaa et Seminarium ved Jakobshavn, der imidlertid er blevet nedlagt for nogle Aar siden) og som have Titel af Overkateketer eller Kateketer, og de, som uden at have modtaget nogen videregaaende Uddannelse, besørge Kateketgjerningen ved de mindre

Boplads. Arbejdet er ens for begge Klasser, nemlig Lærergjerningen og den mere gejstlige Virksomhed, hvilken sidste bestaaer i, at Vedkommende holde Bøn og prædike for Befolkningen paa Søn- og Helligdage samt én eller to Gange i Ugens Løb holde Aftenbøn. Forskjellen mellem de to Klasser er saaledes i og for sig ikke stor, men viser sig fornemlig i Lønningerne, der selvfølgelig ere større for de mere uddannede Kateketer end for de Andre, der saa at sige tages lige ud af Folkets Midte, idet Missionærerne dog som Regel have nogen Garanti for, at de Udvalgte egne sig til deres Gjerning; endvidere haves paa flere af de mindste Boplads en mandlig, i enkelte Tilfælde endog en kvindelig Læser, der efter Evne søger at bibringe Børnene den nødvendige Lærdom. Med Hensyn til Skoleundervisningen lære de Indfødtes Børn som Regel kun Læsning (Grønlandsk), Regning, Skrivning og Religion; Børnene blive saaledes, i Modsætning til Børnene i civiliserede Lande, ikke overlæssede med Kundskaber, men lære som Regel dog tilstrækkeligt efter grønlandske Forhold. At lære de grønlandske Børn Dansk, som foreslaaet af forskellige Rejsende, for at de kunde drage Fordel af den danske Literatur og derigjennem blive yderligere uddannede i aandelig Henseende, vilde næppe føre til det ønskede Resultat, thi Grønlanderne vilde i det Hele og Store mangle Forkundskaber til at kunne forstaa det Læste, og Læsningen af danske Bøger vilde saaledes kun blive fuldstændig overfladisk, en Oprensning af Ord uden nærmere Forstaaelse. Endvidere er der under den danske Mission for Øjeblikket ansat 3 ordinerede Indfødte. Kun de ordinerede Indfødte kunne forrette almindelig Præstegjerning, saasom Barnedaab, Konfirmation, Vielse og Altergang m. m.; de uordinerede Indfødte kunne vel i Nøds-tilfælde forrette Barnedaab, men denne bliver da at betragte som Hjemmedaab, der skal bekræftes af Missionæren eller den ordinerede Indfødte; Begravelser kunne derimod forrettes ogsaa af de uordinerede, i Missionens Tjeneste staaende Indfødte. Under den herrnhutiske Mission er der endelig ved enkelte Boplads ansat nogle Indfødte, der forrette Tjeneste som Kateketer; de ere imidlertid gennemgaaende saa lavt lønnede, at deres samlede Indtægt aldeles ingen Rolle spiller overfor Samfundets økonomiske Tilstand og derfor uden Skade kan lades ude af Betragtning her.

Hvad angaaer den aarlige Udgift for Administrationen til Lejede i Almindelighed (se ovenfor under c), til Poster samt til Fødselshjælp og Festraktementer, har jeg foretaget en Beregning over denne Udgift for Aarene 18⁸⁸/₈₉—18⁹²/₉₃. I dette Femaar andrager saa-

ledes Administrationens samlede Udgift i de ovenfor anførte Øjemød følgende Beløb, der udelukkende komme den indfødte Befolkning tilgode:

	Sydgrønland		Nordgrønland		Hele Grønland	
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Løntillegede Grønlandere til forskj. Arbejder, derunder Tranbrænding	42027	15	57351	92	99379	07
Til Fødselshjælp	2534	00	558	00	3092	00
Til Poster m. m.	8085	04	12818	31	20903	35
Til Festraktementer	11125	51	8910	05	20035	56
Ialt	63771	70	79638	28	143409	98
eller i Gjennemsnit aarlig,	12754	34	15927	66	28682	00
som, naar Folketallet for Syd- og Nordgrønland regnes henholdsvis til 5600 og 4400, udgjør pr. Individ	2	28	3	62	2	87

Med Hensyn til den ovenfor (under d) anførte Indtægt for de Indfødte ved Salg af Vildt m. m. samt ved privat Arbejde og Tjeneste for Evroperne, da er det en Selvfølge, at denne end ikke tilnærmelsesvis kan anslaaes; den maa derfor rettest lades ude af Betragtning her.

Jeg kommer endelig til den indfødte Befolknings aarlige Indtægt ved Salget til Administrationen af grønlandske Produkter samt ved Understøttelser og Repartition (se ovenfor under a). At anføre denne Indtægt for hvert af Aarene i den Periode, jeg her har benyttet, nemlig i Tidsrummet fra 18⁶⁹/₇₀ til 18⁹²/₉₃, vilde sikkert føre for vidt, om end det kunde være interessant at drage Sammenligninger mellem de forskellige Aar; jeg har derfor set mig nødsaget til at indskrænke mig til at udarbejde et Sammendrag af mine Beregninger.

Af dette Sammendrag fremgaaer, hvor forskellige Vilkaarene ere for Befolkningen i de forskellige Distrikter. Tager man Gjennemsnittet for hele Perioden, viser det sig, at Befolkningen i Nordgrønland omtrent har dobbelt saa stor Indtægt pr. Individ som Befolkningen i Sydgrønland, nemlig 2340 Øre mod 1246 Øre, ja, enkelte Distrikter i Nordgrønland indtage endog en særlig fremskudt Stilling i saa Henseende, saaledes Jakobs-havns, Ritenbenks, Uperniviks og fornemlig Umanaks

Distrikter. Af de her omhandlede Indtægter er Indtægten ved Salget af Produkter den største og vigtigste; den varierer fra gennemsnitlig 794 Øre pr. Individ i Godthaabs Distrikt til 2836 Øre i Umanaks Distrikt og andrager 1104 Øre pr. Individ i hele Sydgrønland mod 2074 Øre pr. Individ i hele Nordgrønland. Dertil maa dog bemærkes, at Erhvervsvilkaarene i Grønland ere meget forskellige. Betingelserne for Erhvervet, fornemlig Sælhundefangsten, ere adskilligt bedre i Nord- end i Sydgrønland. Hertil kommer imidlertid, at Be-

folkningen i Sydgrønland er mere henvist til at hængjeme Forraad til Vinteren, hvorimod Befolkningen i Nordgrønland, hvor Hovedfangsten de fleste Steder falder i Vintermaanederne, uden Afsavn kan sælge den største Del af det ved Fangsten indvundne Spæk; men overhovedet fanges der mere i den nordlige end i den sydlige Del af Landet, hvoraf følger, at Produktionen er større i Nord- end i Sydgrønland.

Med Hensyn til Udgivelse af Understøttelser synes man i Nordgrønland gennemgaaende at være mere

Tabel C.

Gjennemsnit pr. Individ.

I.

Sammendrag af Gjennemsnitts-Beregningen over den grønlandske Befolknings aarlige Indtægt pr. Individ ved Salget af grønlandske Produkter samt ved Understøttelse og Repartition, i Henhold til Forstanderskabs-Bestemmelserne, for Aarene 1869-70—1892-93.

Efter Gjennemsnit for Aarene:		Julianaab	Frederikshaab	Godthaab	Sukkertoppen	Holstensborg	Sydgrønland	Egedesminde	Kristianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk	Godhavn	Umanak	Upervik	Nordgrønland	Hele Grønland
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
1869-70—1872-73	For Salg af Produkter . .	1257	1172	1014	1604	959	1222	1013	2382	2656	2942	1478	2753	2659	2207	1640
	Understøtt. (§ 11 A og B)	112	86	86	72	51	92	200	153	207	230	220	194	367	227	148
	Repartition (§ 12)	131	112	52	90	85	105	34	60	123	73	24	142	68	77	93
		1500	1370	1152	1766	1095	1419	1247	2595	2986	3245	1722	3089	3089	2511	1881
1873-74—1877-78	For Salg af Produkter . .	1469	944	762	1873	912	1197	1189	1966	2335	2256	1658	3405	2377	2193	1630
	Understøtt. (§ 11 A og B)	67	39	22	46	22	48	84	149	219	137	43	147	113	127	80
	Repartition (§ 12)	87	75	60	152	78	89	65	170	184	244	182	211	164	164	121
		1623	1058	844	1571	1012	1334	1338	2285	2738	2637	1883	3763	2654	2484	1831
1878-79—1882-83	For Salg af Produkter . .	1864	1129	705	930	918	1096	1307	2272	2512	2185	(1568)	3019	2348	2178	1569
	Understøtt. (§ 11 A og B)	37	15	25	32	43	32	76	150	191	115	(44)	132	180	128	73
	Repartition (§ 12)	118	117	64	89	74	99	99	162	97	145	(153)	262	119	148	120
		1519	1261	794	1051	1035	1227	1482	2584	2800	2445	(1755)	3413	2647	2454	1762
1883-84—1887-88	For Salg af Produkter . .	1405	1037	743	727	554	1040	1232	1640	1994	2184	1480	2528	2039	1891	1418
	Understøtt. (§ 11 A og B)	11	13	15	39	37	20	34	68	68	45	50	44	142	65	40
	Repartition (§ 12)	168	115	66	76	44	115	128	139	186	218	128	295	142	133	145
		1584	1165	824	842	635	1175	1394	1847	2248	2447	1658	2867	2323	2139	1603
1888-89—1892-93	For Salg af Produkter . .	1184	925	748	769	751	966	1377	1654	2010	1925	1310	2478	2142	1899	1382
	Understøtt. (§ 11 A og B)	23	13	22	41	18	25	28	38	47	59	34	66	89	54	38
	Repartition (§ 12)	132	82	56	28	49	87	110	117	188	181	118	241	134	159	119
		1339	1020	826	838	818	1078	1515	1809	2245	2165	1462	2785	2365	2112	1540
Gjennemsnit for Aarene 1869-70—1892-93	For Salg af Produkter . .	1336	1041	794	1081	819	1104	1224	1983	2301	2299	1497	2836	2313	2074	1528
	Understøtt. (§ 11 A og B)	50	34	34	46	34	43	84	112	146	117	78	117	178	120	76
	Repartition (§ 12)	127	100	60	87	66	99	87	129	156	172	121	230	124	146	119
		1513	1175	888	1214	919	1246	1395	2224	2603	2588	1696	3183	2615	2340	1723

II.

Oversigt over, hvad der i Tidsrummet 1869-70—1892-93 gjennemsnitlig er udgivet efter Forstanderskabs-Bestemmelsernes § 11 A (egentlig Understøttelse til værdige Trængende) og § 11 B (Fattighjælp).

Efter Gjennemsnit for Aarene:		Julianehaab	Frederikshaab	Godthaab	Sukkertoppen	Holstensborg	Sydgrønland	Egedesminde	Kristianshaab	Jakobshavn	Ritenbenk	Godhavn	Umanak	Upernivik	Nordgrønland	Hele Grønland
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
1869-70—1872-73	{ § 11 A § 11 B	70 42	60 26	26 60	25 47	17 34	49 43	107 93	77 76	147 60	133 97	168 52	89 105	273 94	139 88	86 62
1873-74—1877-78	{ § 11 A § 11 B	41 26	19 20	10 12	27 19	5 17	27 21	67 17	85 64	134 85	67 70	20 23	58 89	83 30	74 53	46 34
1878-79—1882-83	{ § 11 A § 11 B	24 13	12 3	14 11	18 14	12 31	18 14	45 31	99 51	102 89	70 45	(31) (13)	75 57	107 73	75 53	48 30
1883-84—1887-88	{ § 11 A § 11 B	10 1	11 2	11 4	22 17	9 28	12 8	25 9	30 38	45 23	34 11	17 33	30 14	57 85	85 30	22 18
1888-89—1892-93	{ § 11 A § 11 B	11 12	11 2	18 4	25 16	7 11	15 10	23 5	19 19	35 12	28 31	17 17	38 28	27 62	23 26	20 18
Gjennemsnit for Aarene 1869-70—1892-93	{ § 11 A § 11 B	31 19	23 11	16 18	23 23	10 24	24 19	53 31	62 50	92 54	66 51	51 27	58 59	109 69	70 50	44 32

rundhaandet end i Sydgrønland; jeg vil senere faa Lejlighed til at udtale mig nærmere om dette Punkt, særlig med Hensyn til Udgivelsen af Fattighjælp.

Sammenholder man nu, hvad foran er anført om de forskjellige Indtægtskilder for den grønlandske Befolkning i Henseende til kontante Omsætningsmidler, kommer man, naar hele Grønland tages under ét, til følgende Resultat:

ved Salget af grønlandske	
Produkter	1528 Øre.
Understøttelser	76 —
Repartition	119 —
faste Indtægter	837 —
forskjellige Indtægter	
(se ovenfor)	287 —

eller ialt 2847 Øre pr. Individ.

Herefter skulde altsaa en Familie paa 5 Personer gjennemsnitlig have 142 Kr. 35 Øre som egentlig aarlig Pengeindtægt, hvilket paa det Nærmeste passer med den af Dr. Rink opstillede Beregning, nemlig 144 Kr.

Hvortil disse Penge bruges, er det meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, bestemt at kunne opgive; selvfølgelig anvendes de efter Forholdenes Natur saa godt som alle til Indkjøb af Varer i Grønland; da de over de solgte Varer foreliggende Lister imidlertid ogsaa indeholde, hvad der er udhandlet til Evropæerne

i Landet, kan man kun opgive Grønlandernes Forbrug tilnærmelsesvis. For at faa en omtrentlig Oversigt over, hvortil den ommeldte Pengeindtægt benyttes, har jeg opstillet en Beregning over dette Forhold for Aaret 1891—92; i dette Aar skulde Befolkningen i hele Grønland have haft en gjennemsnitlig Indtægt af 26 Kr. 54 Øre pr. Individ eller 132 Kr. 70 Øre pr. Familie á 5 Personer, og af dette Beløb skulde være anvendt til Indkjøb af

	Evropæiske Proviant- sorter.†)	Skyderekviv- siter.	Ringryn.	Kaffe og Kandi.	Diverse Tøjvarer.	Tobak.	Trævarer.	Bindegarn.
Pr. Individ	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.	Ø.
I Sydgrønland	567	164	50	682	302	215	45	20
I Nordgrønland	960	200	86	959	429	268	71	162
I hele Grønland	742	180	69	805	359	238	57	83

eller pr. Familie á 5 Personer

I Sydgrøn.	2835	820	350	3410	1510	1075	225	100
I Nordgrøn.	4800	1000	430	4795	2145	1340	355	810
I hele Grøn.	3710	900	345	4025	1795	1190	285	415

Efter Dr. Rinks foran omtalte Beregning skulde

†) Under Proviantssorter er kun medtaget Ærter, Gryn, bagt Brød og Rugmel; under Tøjvarer hvidt Shirting, ublegnet og trykket Stout, Bomuldstøj og Sirts.

en Familie paa 5 Personer af sin Pengeindtægt bl. a. aarlig anvende til Indkjøb af Proviantsorter samt Kaffe og Tobak 106 Kr., 24 Kr. til Beklædningsgjenstande, 6 Kr. til Skyderekvister og 2 Kr. til Materialier til Husenes Forbedring (Træmaterialier); efter min Beregning blive disse Tal for Aaret 1891—92 heuholdtvis 92 Kr. 70 Øre, 17 Kr. 95 Øre, 9 Kr. og 2 Kr. 85 Øre, altsaa forsaavidt en Forbedring mod den af Dr. Rink skildrede Periode. Det er ovenfor anført, at denne Beregning kun tilnærmelsesvis angiver de Indfødtes egentlige Forbrug af de anførte Varer og vel snarest er ansat for højt end for lavt; særlig gjælder dette om Proviantsorter og Kaffe, af hvilke Varer de i Landet bosatte Evropæere forbruge ikke ubetydelige Kvanta. Naar Dr. Rink i sin ofte nævnte Artikel udtaler, at Grønlanderne af deres egentlige Pengeindtægt anvender et saa uforholdsmæssigt stort Beløb (106 af 144 Kr.) til, hvad der mere eller mindre er Luxus for dem, nemlig Proviantsorter, Kaffe, Kandis og Tobak og kun en ubetydelig Del (ca. 14 Kr.) til de vigtigste Fornødenheder: Skyderekvister, Fangstredskaber og Materialier til Husenes Forbedring osv., maa man selvfølgelig i Realiteten give ham Ret, men paa den anden Side maa man dog ogsaa tage billigt Hensyn til, dels at de af ham anførte saakaldte Luxusgjenstande i Tidens Løb i mere eller mindre Grad ere blevne Nødvendighedsartikler for den indfødte Befolkning, der i vor Tid næppe kunde undvære Ærter, Gryn og bagt Brød (af sidstnævnte Varesort er Forbruget forøvrigt i den senere Tid aftaget betydeligt) og først og sidst Kaffen, der er Grønlandernes kjæreste Drik og lader ham, dog helst i Forbindelse med Tobakken, glemme de daglige Sorger, dels ere ogsaa Priserne paa disse Varer i Grønland ret høje, hvorved de forholdsvis store Beløb fremkomme; til Gjengjæld ere Priserne paa Skyderekvister, Fangstredskaber og Træmaterialier lave, og det vilde være højst ubilligt at forlange, at den indfødte Befolkning til de tre sidstnævnte Varer aarlig skulde anvende et Beløb, der blot tilnærmelsesvis kunde taale at sammenlignes med det Beløb, den aarlig udgiver til de førstnævnte Fornødenheder; noget Saadant vilde efter Forholdenes Natur kun være unaturligt, ihvorvel det samtidig maa indrømmes, at det i det Hele og Store vilde være heldigst for Befolkningen og dens sanitære Vel, om der aarlig blev anvendt et noget større Beløb til Forbedring af Husene, end Tilfældet er nu.

Med Hensyn til de i Grønland i Aarene 1869/70—1892/93 udgivne Understøttelser, der ogsaa maa henregnes under Befolkningens Pengeindtægt, har jeg i oranstaende Tabel C under II givet en Oversigt over

det femaarige Gjennemsnit af denne Indtægt for de Indfødte. Som alt foran berørt, maa man ved disse Understøttelser skjelne mellem de to Former, under hvilke de udgives, nemlig dels den Understøttelse, der tildeles Enker og Forældrelose samt værdige Trængende (Bestemmelsernes § 11 A), dels den egentlige Fattighjælp (Bestemm. § 11 B), og jeg har ligeledes foran omtalt de Følger med Hensyn til Fortabelsen af kommunale Rettigheder, der overgaa dem, som modtage Fattighjælp. Den her omhandlede Oversigt har særlig Interesse ved Bedømmelsen af Spørgsmaalet om, hvorvidt den Udtalelse, der i den seneste Tid offentlig er fremkommen, nemlig at Administrationen har bevirket, at Grønlanderne mange Steder leve et Liv som halve Almisselemmer, er rigtig eller ej. Hvis den ommeldte Udtalelse var overensstemmende med de faktiske Forhold, maatte det jo vise sig ved Forstanderskabernes Udgifter efter Bestemm. § 11 B (Fattighjælp), og man turde da med Berettigelse vente, at disse Udgifter maatte være uforholdsmæssig store. Dette er imidlertid ingenlunde Tilfældet. Da jeg i den foreliggende Oversigt kun har optaget Gjennemsnittet af hvert Femaar¹⁾ i Perioden, kan man saaledes ikke faa Indblik i Svingningerne fra Aar til andet og mellem Kolonierne indbyrdes indenfor det til Fattighjælp udgivne Beløb; at disse Svingninger til Tider kunne være ret betydelige, er en Selvfølge, alene af den Grund, at Fattighjælperne kunne variere saa meget fra et Aar til et andet, og der eksisterer som Regel altid et vist Forhold mellem Fattighjælpen og Aarets Produktion. Den største Fattighjælp, der i hele Tidsrummet i et enkelt Distrikt er udgiven, er 1 Kr. 66 Øre pr. Individ i Umanak 1874/75, den næststørste 1 Kr. 53 Øre i Upernivik 1886/87, men disse Tilfælde maa siges at være ganske abnorme, da Fattighjælpen ellers overalt er meget mindre. Af Oversigten fremgaaer det, at man i Nordgrønland er adskilligt mere rundhaandet med Udgivelsen af Fattighjælp end i Sydgrønland; saaledes udviser Gjennemsnittet for hele Perioden 1869/70—1892/93, at der i Sydgrønland er udgivet Fattighjælp med 19 Øre pr. Individ, i Nordgrønland derimod med 50 Øre, og tager man hver Underperiode for sig, faaer man for Sydgrønlands Vedkommende en gennemsnitlig Fattighjælp pr. Individ af 43, 21, 14, 8 og 10 Øre, medens Nordgrønland for de samme Aar udviser 88, 53, 53, 30 og 26. Glædeligt er det at se, at Fattighjælpen i det Hele og Store er i jævn Aftagen, og det synes i

¹⁾ Det første Tidsrum 1869/70—1872/73 omfatter dog kun 4 Aar.

Virkeligheden ogsaa mere og mere, i alle Tilfælde i enkelte Distrikter, at gaa op for de indfødte Forstanderskabs-Medlemmer, at det gjælder om at indskrænke Fattighjælpen til det mindst Mulige. Tager man hver af Kolonierne for sig, fremgaaer det, at i de fem Underperioder er der kun et Distrikt, nemlig Holstensborgs, hvor den udgivne Fattighjælp efter Gjennemsnittet for hvert Femaar er større end den samtidig uddelte Understøttelse efter § 11 A, og ved samtlige for Kolonierne anførte Gjennemsnitstal (60) finder dette Forhold kun Sted i 19 Tilfælde, altsaa i omtrent ét af hvert tre Gjennemsnitstal. Ser man imidlertid med uhildet Blik paa hele Forholdet, vil man sikkert give mig Ret i, at Udtalelsen om Almissememberne i Grønland er uberettiget og aldeles ikke overensstemmende med de faktiske Forhold; for at være korrekt skulde Fattighjælpen ikke alene gennemgaaende være større end de udgivne Understøttelser, men vel endog indtage en fremtrædende Plads i de for Befolkningen beregnede Indtægtskilder, og dette er jo langt fra Tilfældet.

Som foran omtalt, er Dr. Rink i sin Beregning over den aarlige Indtægt for en grønlandsk Familie paa 5 Personer gaaet ud fra, at den aarlig konsumerer 6000 Pd. Kjød og Fisk, 2 Tdr. Spæk eller Tran og 26 Sælkind foruden Fugleskind, Bær, Flydebrænde osv. og han har anslaaet dette Forbrug til 136 Kr., idet han har ansat disse Produkter „til nogenlunde sand-

synlige Priser“, o: bl. a. ca. 2 Øre for et Pund Kjød eller Fisk. En saadan Beregning har imidlertid intet Værd til Afgjørelse af Spørgsmaalet om, hvorledes en grønlandsk Familie er stillet i økonomisk Henseende i Sammenligning med Forholdet andensteds. Gjælder det en Sammenligning med Livsvilkaarene her i Danmark, vil det være indlysende, at Beregningen kommer til at fremvise et fejlagtigt Resultat, naar man paa den ene Side ved Udregningen af Værdien af de fra Danmark indførte Varer ansætte disse til deres forholdsvis høje Indkjøbspriser, og paa den anden Side beregner Landets egne Produkter til saa uforholdsmæssigt lave Priser som 2 Øre for et Pund Kjød eller Fisk. Den Mængde Kjød og Fisk, som den grønlandske Sæl-fanger eller den danske Husmand bruger til Livets Ophold, har for dem begge for saa vidt samme Værdi. Men betragter man de ovenfor anførte Tal, der angive Mængden af de Produkter, hvorover en grønlandsk Familie raader, behøver man iøvrigt ikke nogen nærmere Beregning af disse Produkters Pengeværdi for at fastslaa, at en grønlandsk Familie i Henseende til Livsvilkaar nærmest kan sammenstilles med en dansk Husmandsfamilie, der har saa megen Jord, at der derpaa kan holdes 2 a 3 Køer; disse Familier ville til Livets Ophold raade over omtrent det samme Beløb i rede Penge og den samme Mængde Næringsmidler, erhvervede ved deres eget Arbejde.

Oprettelsen af Missions- og Handelsstationen Angmagsalik paa Grønlands Østkyst.

Ved G. Holm, Kaptajn i Flaaden.

(Hermed et Kort i Texten.)

Allerede i Midten af forrige Aarhundrede fortalte Grønlanderne til Europæerne paa Grønlands Vestkyst, at der højt oppe paa Grønlands Østkyst skulde findes en stor, beboet Plads. De Indfødte fortalte, at den laa paa saa høj Bredde, at Solen om Sommeren ved Midnat endnu beskindede Fjældenes Toppe og, at her var det eneste Sted paa hele Østkysten, hvor der fandtes Fiskeri, nemlig efter Angmagsætter (Lodder)¹⁾.

Da Graah efter sin Hjemkomst fra Grønlands

Østkyst berettede, at Kysten nordfor Umivik (64 $\frac{1}{3}$ ° N. Br.), der for mange Aar siden havde været beboet, nu ikke mere var det¹⁾, tillagde man ikke mere de tidligere Efterretninger nogen Tiltro, men antog lige til vor Tid, at ingen større beboede Egne fandtes paa Grønlands Østkyst.

Kommissionen for Ledelsen af de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland udsendte mig til Sydgrønland i 1880 og gav mig bl. a. ogsaa den Opgave at søge Oplysninger om Forholdene paa Grønlands Østkyst, thi man havde isinde at gjenoptage

¹⁾ David Cranz: „Historie von Grønland.“ 1765—1770.
Peder Olsen Walloes Dagbog i Ugeskriftet „Samleren“. 1787.

¹⁾ W. A. Graah: „Undersøgelser-Reise til Østkysten af Grønland.“ 1832.